

پیل ۱

حزیران ۱۹۲۷

صافی ۲

فلسفہ و اجتماعیات

مجموعہ سی

مدیری

محمد شروت

قیاطاش لیسہ سی فلسفہ و اجتماعیات
و تجارت مکتبی اقتصاد معلی

مؤسسی

آٹاہ سری

استقلال لیسہ سی مدیری
و ادبیات معلی

بر صلیبہ

- نظری قسم : ہيجان حقندہ علمی ضیا
تربیتی قسم : اجتماعیات نہدر ؟ (« ورنہر زومبارت » دن) زہت شروت
لسان تدقیقاتی ناصل یابیلر ؟ (« آ. مہیہ » دن) رافغ ہلوصی
شکل نظریہ سی اور خانہ سعد الدیہ
افلاطونک اجتماعی فکر لری حامی منج
دیوان ادبیاتی : کلہل و رمز لری آٹاہ سری
ہندسہ نہدر ؟ (« ٹہدینقتون » دن) م . السرامی
اتحار علمی ضیا
تطبیقی قسم : مفردات پروغرام لری : بر آنکت مجموعہ
لیسہ لودہ فلسفہ ، اجتماعیات و روحیات محمد شروت
تحلیل و تنقیر قسمی : تورک مدنیاتی تاریخ : ضیا کوک آلپ . محی الدیہ
بر تنقیدہ جواب علی حامی
علی کامی بک افندیہ م . ث .
آینشتان نظریہ لرنیک علمی قیمتی : حسن حامد م . ا .

مجموعہ لودہ منتشر مہم یازیلر

ادارہ خانہ : استانبول - چنبرلی طاسم - استقرول لیسہ سی داخلندہ دائرہ مخصوصہ
استانبول - مطبعہ ابوالضیا

فلسفہ ، اجتماعيات و روحيات

ليسه لرده

ليسه لرك اُلده موجود فلسفه واجتماعيات پروگراملرني ايكي سنه دن برى تجربه ايدىيورز . بو تجربه بر طرفدن پروگراملرك احضارى ائناسنده بسليديكم قناعلرى تقويه ويا تصحيح ايتدى ؛ ديكر طرفدن ده بنى بعضى يكي نتيجه لره سوق ايتدى . بوفكرلرك، عيني تجربه لرى ياپان مسلكداشلمك اكرئيسنده ده كوچوك فرق لره حاصل اولديغنى قوتله تخمين ايدىيورم . مجموعه مركز صحيفه لرى ، بو بحث اوزرندە ياپيله جق فكر مداوله سى نتيجه سنده مشترك بعض اساسلرك توضحنه يارديم ايدە بيليرسه افتخار ايدە جكي بروظيفه يي ايفا ايتمش اولور .

آشاغيدە كي ملاحظه لره منشأ تشكيل ايتك اوزره قبول ايتديكم حركت نقطه لرى شونلردر :

ا . — فلسفه واجتماعيات درسلى ، غايه لرى و ماهيتلى اعتباريله ، بربرندن تاماميله آيريدر .

ب . — اجتماعيات ، ديكر علملر كي مثبت اولان يعنى مشخص حادثه لرك مشاهدە و تدقيقنه استناد ايدەن بر علمدر . غايه سى ، طلبه نك ذهننده اجتماعى واقعە لرك مثبت اصول ابلة ايضاحى ملكه سنى تأمين ايتمكدر ؛ ناصل كه فيزيق ، كيميا ، حيوانات الخ دخی عینی جنبه منسوب اولان و كندى ساحه لرينه عائد عینی غايه يي تعقيب ايدەن بر علمدر .

ج . — فلسفه درسى ، — هانكى طرزده وهانكى نسبتده تدريس ايدىيليرسه ايدىيلسين ، — ليه لرده بر فلسفه تاريخندن عبارتدر . غايه سنى اساس اعتباريله ايكي قسمه آيره بيليورم : ا — دوغما تيك اولمغه چوق مبال اولان كنچ ذهنلرى ، اصولى شبهه آليشدير مق ، اونلره كنيشلك ، احتياطكارلق و فكر تساحى ويره بيلمكدر . ب — طلبه نك ليه ده ماده ، حيات الخ كي شأنيتلره عائد او قودقلى ديكر درسلى آراسنده كي مناسبلىرى ، بو درسلدن هر برينك بالذات تكون طرزىي واك كنيش حدودلرني كوسترمك .

د. — روحیات، عیناً اجتماعیات کبی، فلسفی تدقیق اصولندن قورتولمش برعلمدر. روحیاتده ده درسك غایه سی طلبه یه روحی حادثه لرك علمی اصولله تدقیق ملکه سنی ویره بیلمکدر.

بودورت اساس داخلنده پروگراملر حقنده بعض تکلیفلری نوط حالنده تثبیت ایده حکم:

۱ — پروگراملر آراسنده نراضه مانع اولور لازمدر.

فلسفه و اجتماعیات کبی مختلف وواسع تدقیق ساحه لرینی احتوا ایده ن درسلرده موفقیت، آنجق بو درسلرك تام بر آهنگ ایچنده تدریسیله ممکن اولایله جکدر. بو، بنجه اك قطعی بر ضرورت تشکیل ایدر. اوقدرکه وجوده کتیر یله جك آهنگك محقق اك مکمل اولماسندن صرف نظر ایتکی بیه جائز کورمك طرفداری یم. عکس تقدیرده منتسق بر معلومات کتله سی و تفکر طرزی و یرمکی استهداف ایده ن بودرسلر حقنده اولامعلمك قفاسنده، صوکره طلبه لرده حقلی اولارق اوقونان بحثلرك جدیتندن شبهه یه دوشمك تمایلی قوتلنیر.

بو آهنگ ضرورتی، بالخاصه کرك فلسفه نك، کرك اجتماعیاتك وحتی روحیاتك موضوعنه داخل کبی کوزوکن مسئله لرك و بحثلرك موجودیتندن انبعث ایتکده در. نمونه اولق اوزره برقاق مثال قید ایده حکم: روح مفهومی: بومفهومك نه اولدیغی هر اوچ درسده بحث ایتك مجبوریتندیز. مکان و زمان مفهوملری: کذلک روحیاتك، مه تافیزیکك، اجتماعیاتك و تطبیقی منطقك (فیزیک و کیمیا علملری مناسبتیه) موضوعنی تشکیل ایدیور. بیلکینك تگونه عائد مسئله لر: روحیات، اجتماعیات، مه تافیزیک. علم و منشائی، منطقده و اجتماعیاتده آیری آیری نقطه نظرلره کوره حل ایدلکده در. بو مثاللری واسع بر مقیاسده چوغالتیق مملکندر. فعلا تدریس آنده بولونان مسلکداشلم، شبهه سز بونلره مبذولاً تصادف ایتشلردر. بو وضعیتده ایکی نوع خط حرکت قابل تصوردر: (۱) معلم بر بر بنه ضد حل طرزلرینی طلبه یه اولدینی کبی سویلیوب کچر و برقرار و یرمکدن احتراز ایدر؛ (۲) بو حل طرزلرندن هر هانکی برینی ترجیح ایدر، یا خودارالرنده برائتلاف نقطه سی بولمغه چالیشیر. — برنجی حال بنجه درسی و معلمی ضعیفلاتان بریولدر. طلبه ده اکثریتله مشاهده ایتدی کمز میل، سرعتله برقرار و یرمك و دیگر درسلرده آلیش دقلری کبی قبول ایدیه جك هر هانکی بر نتیجه یه واصل اولمقدر.

بناء علیه طلبه معلمی چوق دفعه ایکنجی شقی تعقیبه سور کلیه جکدر. بوا یسه، اساساً معلمی سربست براقاسی طبیعی اولان مفردات پروغراملری ایچنده مختلف بحثلرک بر بر یله بلکه ده آهنگدار اولمایان، حتی بر بر یله متضاد اولان حل طرز لرینی تولید ایده جکدر. تدریسات ساحه سنده بو وضعیت، - هله دقتلی بر طلبه کتله سی وایی بر صنف قارشیسنده - اقتحامی چوق مشکل نتیجه لر تولید ایدر .

عجبا ایلك نظرده احترازی چوق مشکل کوزوکن بوتداخللرک سبی ندر؟ بن اویله ظن ایدیورم که بونک سبی، شیمدی به قدر لیسه پروغراملرنده - اور و پاده کیلرده داخل اولوق اوزره - یالذز باشنه حکم سورهن فلسفه درس لری یانه بزده برده اجتماعیات درس نك علاوه ایدلمش اولماسیدر . فی الحقیقه اجتماعیات، شیمدی به قدر فلسفه نك در عهده ابتدکی بر چوق مسئله لری مثبت اصول ایله ایضاح ایتکی استهداف ایتکده در. دیگر طرفده فلسفه، معتاد تصنیفی داخلنده معتاد اصولیله کیدیور؛ کتابلر اوکا کوره یازیلیور؛ پروغراملر اوکا ترتیب اولونویور. فرانسر مکتب لری ایچین یازیلان فلسفه کتابلری آراسنده بلا شبهه الایسی اولان «A. Rey» لک اثری بیله - بر چوق یرلرده اجتماعیات دن استفاده ایتمش اولماسنه رغماً - بوتداخللردن ونقصانلردن قور تولامامشدر،

بالخاصه روحیات ایله اجتماعیات آره سنده کی تداخللر و - حتی بوراده بر آزدها شدتلی اولوق لازم - تناقضلر، بودرسلر آراسنده قطعی بر تصفیه یاییلماسنی الك عاجل احتیاجلر آراسنه قویار. [۱]

عجبا بو تداخللره مانع اولور ناصیل محکمدر؟

بونک ایچین یاییله جق شی، یوقاریده قید ایتدی کمز دورت اساسی تطبیق ایتکدر؛ یعنی بر طرفدن شیمدی به قدر فلسفه درسی التمه تدریس ایدلمده اولان بحثلر آراسنده اجتماعیات و روحیات داخل اولانلر وار ایه بونلری فلسفه درسندن چیقاروب عائد اولدینی علمه ویرمک دیگر طرفدن ده اجتماعیاتک و روحیاتک موضوع لرینی تمامیه علمی بر ذهنیتله تدقیق ایتک لازمدر .

[۱] کچن نسخه مزده حلمی ضیا بک، مفردات پروغراملردن بحث ایدرکن عین نقطه به تماس ایدره رک روحیاتک بر چوق بحثلرینی آنجق اجتماعیات ایله ایضاح ایتک ممکن اولاجقنی قید ایدیوردی. یقیناً بیلدی که نظر آرقداشم، روحیاتی تدریس ایدرکن فلاسیک قادردون چوق آیریلغه مجبور قالمشدر. بنده اوچ سنده بری اونجی صنفده سویلد کلمی ر سنه صوکره اجتماعیات درسنده تکذیب ایتمه مک ایچین - موجود کتابلری و حتی پروغرامک بعض ماده لرینی خیلی ره توش ایتکی ضروری عد ایتدم .

درس‌لرک مفرداتی آراسنده یاپیلاجق بویله برتصفیه‌نک هیج شهرسز، بوکونه قدر آزچوق تعمیم ایتیش اولان فلسفه پروغراملرندن بعض اساسلی نقطه‌لرک آریلمسی ضرورتی واردر. فقط بوضرورت میدانده اولدقجه بوندن چکنمک وچوق دفعه ایشتیلیمسی معتاد اولدینی وجهله یکی برشی یامقدن قورقان برذهنیتله قبل اولارق اولارق بویله بر فکری محکوم ایتک موافق دکدر.

بوتصفیه‌یه اساس ارلابیله‌جک تکلیف‌لرم شونلردر :

۱ — فلسفه درس‌لرنده « اجتماعی فلسفه » سرلوحه‌سی آلتنه طویلانه‌بیله‌جک بحثلری، یعنی اجتماعیاتده کرک منشأ و کرک ماهیتی اعتباریله تدقیق ایدلمکده اولان مسئله‌لری دوغریدن دوغری‌یه اجتماعیاتک عائد اولدینی قسملرینه براقق.

۲ — مابعدالطبیعیه‌یی اساس اعتباریله بیلکی بحثیله — آلمانلرک برتعبیری تشمیل ایتک صورتیله — طبیعت فلسفه‌سنه حصر ایتک کافیدر. طبیعت فلسفه‌سندن آکلادیغمز مثبت علملرک موضوعی تشکیل ایدن شأیتلره — ماده، حیات، روحه — عائد فلسفی مطالعاتدر. بوکا دیکر برتعبیرله (اونتولوژی) دیه بیلیرز.

۳ — منطق درسینی مابعدالطبیعه ایچنه صووق هر حالده دهامتنسق برتدریس اصولی اولاجقدر. بو صورتله منطق صوری بیلیکی بحثنه، منطق تطبیقی (اونتولوژی) بحثنده هر شأیتله عائد فاسفی بیلکیلرک صوکنده و یاخود اونکله موازی اولارق علملرک تشکیل برلکده آیری آیری تدقیق ایتک، طلبه‌ده بو مسئله‌لر حقنده تام و آهنگدار اولان بر تلقی سیسته‌می وجوده کتیره‌جک یکانه یولدر.

۴ — کرک مابعدالطبیعه‌ده و کرک منطق تطبیقیده اجتماعی حادثه‌لره و اجتماعیات اصولنه و تاریخنه عائد معلوماتی اجتماعیات درسنه ترک ایدیورز. بوندن یالکز بیلکی بحثی — اهمیت مخصوصه‌سنه بناء — فلسفه درسینی ایچنده براقغه طرفدارز. واقعا بو، اساس برنساپدن بر آزانخراف معناسنه کله بیلیر. فقط عکسی تقدیرده، بویحی مفصل بر صورتده اوقوتمق محبوری قارشیسنده اجتماعیاتک تلقی و اصول طرزلرینک ماهیتی غائب ایتسندن قورقولا بیلیر.

۵ — شیمدی‌یه قدر مابعدالطبیعه و آریجه اخلاق سرلوحه‌سی آلتنده کوستر مکده اولدیغمز بحثلری اجتماعیات درسنه شو صورتله ربط ایده بیلیرز. هر خصوصی اجتماعی علمک باشنده بویحی متعلق اولق اوزره مثبت تحری اصولی باشلامدن

اول اورته به آیلمش اولان فلسفی حل طرز لری بر تاریخچه حالنده ذکر ایدیلیر . اخلاق حقنده عینی شی واردر : مختلف اخلاق سیدسته لری ، اخلاقی اجتماعاتک بر تاریخچه سی شکلنده ده مفید بر طرزده کوستریلیر . بوضورتله اجتماعاتک مختلف شعبه لری ، تاریخی بر مقدمه ایله تقویه ایدیه جک اولور که بونک تربیوی و تدریسی اهمیتنی انکار ایتک ممکن اولماسه کر کدر .

۶ — روحیات درسی ، بو کونکی تدریس طرز ی داخلنده فلسفه غروپنک اک ضعیف بر قسمیدر قناعتدهیم ؛ بونک باشلیجه ایکی سبی واردر : (۱) اساساً روحیاتک بو کونکی وضعیتی ، روحیاتک کندیسیله علاقه دار اولان علملرله آراسنده کی قطعی محاسبه یی هنوز یامامش اولاسی ، (۲) مفردات پروگراملر مزک آلدی کی کتابلرک — برنجی سبیک تأثیر یله — فلسفه یه و اجتماعاته عائدتی شایان ترجیح اولان بحثلری بر برینه قاریشدی رمش اولماسی . بو وضعیتک تأثیری ، تدریسات اوزرنده یوقاریده ده ایضاح ایتدی کمز وجهله کندیسنی کوستریور : روحیات ، اساساً . چوق جاذب اولایله جک بر درس ایکن فلسفی تلقیلرله قاریشیق ویریلنجه اونجی صنفده کی طلبه نك قدرتی فوقه چیقلمش اولویور و درس هیچده مستحق اولدینی بر موفقیته سز لکه محکوم اولویور . بوکا مقابل اکر روحیات ، ممکن اولدینی قدر مشخص و چوق متعمم اولان مثاللر اوزرنده — لابور اتوار مزده اولماسه بیله صنفده اولان — قسماً تجربی و تحلیلی بر طرزده تدریس ایدیه جک اولور ایسه لیسه نك اک جاذب درس لری آراسنه کیره جکدر . دینه بیلیر که موجود پروگراملر و کتابلرله ده بو یایله بیلیر و بو خصوصده کی موفقیته معلمک اقتدارینه تابعدر . بن یونیکین تلقی یه طرفدار دکلم . وایله ظن ایدیورم که بو بر تمیدن عبارتدر . آچیقجه اعتراف ایتک ایجاب ایدرسه بن بو موفقیته مظهر اولامادیغم کی هنوز تمامیه موفق بر مثالده راست کله مدم . طلبه ده دائماً وصیق وصیق تصادف ایتدی کم بر تمایی بوراده هم بر مثال ، همده قسمی بر دلیل اولق اوزره قید ایده جکم : طلبه ، مرضی روحیاتدن چیقار یله جق مثاللری پک بویوک بر علاقه ایله دیخلیور و اوکر نیور . بونوع مثاللرک تحلیله لیسه صنفلرینک نه درجه متحمل اولدینی مسئله سی آریجه بر بحث تشکیل ایدر ؛ فقط بوتمایل ، وایله تخمین ایدیورم که روحیاتک فلسفیه شدیرلش و مجرد — شدیرلش بر تدریس طرزندن ده فضله ، ممکن اولدینی قدر مشخص و تجربی طرزده موفق بر درس اولایله جکنی کوسترر . بوضورتله صیقی بر تصفیه یه تابع طوتولاجق بر روحیات ، آنجق صرف مثبت و تجربی بر شکل افراغ ایدلش روحیات اولور .

۲ — دیگر درس غروپلرله نماسی تأمین ایدیلیر .

فلسفه و اجتماعیات درسلرینک تام بر موفقیتی آرزو ایدیلیرسه چوق مهم بر نقطه اوزرنده بر آرزو توقف ایتک لزومنه قانعم . فلسفه غروپنده او قوتولان درسارک بر خصوصیتی وار : بو درسار ، لیسهنک همان همان بوتون دیگر درساریلله اوزاقدن یاقیندن علاقه دار کوزو کویور . بو ، معلم جهتندن اولدینی قدر ، طلبه و علی العموم لیسهنک معناسی اعتباریلله ده نظر دقتی جلب ایدر . بو نقطه بی اهمیتله تلقی ایتک مجبوریتنده بز ؛ چونکه بر طرفدن منطق تطبیقیده بوتون علملرک ماهیتی ، اصولی و نتیجه لرینی تدقیق حاده سندن کچیرمکه مجبور اولان ، دیگر طرفدن اجتماعیات قسمنده تاریخ و جغرافیا درساریلله اک صمیمی بر علاقه عرض ایدن فلسفه غروپ درساری لیسهنک ایلچنده خصوصی بروضعیتده بولونویور . بوراده هرشیدن اول تاریخ و جغرافیایی دوشونمک لازمدر ؛ چونکه بو درسارک کرک غایه سی و کرک طرز تدریسی ، فلسفه غروپنک اک اساسلی بر درسنی ، یعنی اجتماعیاتی چوق یاقیندن علاقه دار ایتکده در . حتی بو علاقه بی تأسیس خصوصنده کی قناعتده یا کیلمیورسه م ، دیه بیایرمکه بالذات فلسفه غروپنک اجتماعیات قسمنی ، تاریخ و جغرافیا غروپیلله برلشدرمک لازمدر . بو صورتله ، اجتماعیات درسنک لیسهنک پروغراملرینه علاوه سندن اول- وهله بزم مملکت مزده - ماهیتی ایجه تثبیت ایدمه مدیکمز تاریخ و جغرافیا ده قوتلی بر معنا ویرلش اولاجغنی تخمین ایدیورم .

نظری اساسلرینی نوط حالنده تثبیت ایتدیکم بوتکلیفلرک عملی بر شکلده ناصل تطبیق ایدیه بیله جکنی کله جک نسخه مزده مفردات طاسلاغی طرزنده عرض ایتمکه چالیشه جغم .

قباطاش لیسهنسی فلسفه و اجتماعیات
تجارت مکتبی اقتصاد معلمی

محمد زوت

